

AKO PORAZIŤ

Unsplash.com

AUTORSKÝ BLOK

NÁRODNÉ
OSVETOVÉ
CENTRUM

METODICKÉ LISTY

Mgr. art. Katarína Vargová

METODICKÉ LISTY

AKO PORAZIŤ AUTORSKÝ BLOK

Autorka textu:
Mgr. art. Katarína Vargová

Sedíte nad prázdnyim papierom už hodiny a pero akosi nepíše. Na obrazovke vám v prázdnom worde bliká iba kurzor. Všetci to poznáte. Autorský blok postretol asi každého spisovateľa. Dá sa s ním bojovať alebo ho treba iba prečkať? A čo ak nezmizne? Praje doba sociálnych sietí spisovateľskej prokrastinácii? Alebo toto isté prežíval už Kukučín? Aj nad týmito otázkami sa zamyslíme pri týchto cvičeniach.

Začínajúci aj skúsení autori a autorky často zápasia s autorským blokom. Či už je to po dokončení uceleného diela, alebo počas aktívnej tvorby, nevyhnú sa tomu ani tí najlepší. Príčiny môžu byť rôzne, od strachu zo zlyhania cez nedostatok inšpirácie až po praktické problémy ako priveľa pracovných povinností. Tento metodický materiál je zameraný na pomenovanie vlastných zábran pri písaní, hľadanie riešení a rozprúdenie tvorivého myslenia. Je určený pre všetky vekové kategórie, od detí až po seniorov, pre mladých autorov aj etablovaných spisovateľov, aj pre rôznorodé skupiny, v ktorých si tieto cvičenia môžete skúsiť. Pri práci v skupine, ktorá je pri tomto cvičení ideálna, si rezervujte približne dve hodiny času. Vyžaduje sa aktívna participácia účastníkov, ktorí cez spoločné rozhovory a tvorivé cvičenia s humorom prekonávajú bloky, ktoré si často sami vybuodovali.

ŠTRUKTÚRA CVIČENIA

Predstavenie

Ak ste sa stretli v skupine, kde sa členovia navzájom nepoznajú, dajte si čas na to, aby ste sa spoznali. Aby predstavenie prešlo čo najrýchlejším a zároveň zábavným spôsobom, môžeme použiť kreatívne cvičenie hneď na úvod. Účastníci sú tak hneď zapojení do skupiny, vybudujú si medzi sebou dôveru a situácia sa odľahčí humorom. Pri tejto príležitosti rada používam cvičenie Dve pravdy a jedna lož. Dá sa zameniť za akékoľvek rýchle predstavovanie, v ktorom musia účastníci zapojiť kreativitu.

Dve pravdy a jedna lož

Máte dve minúty na to, aby ste o sebe napísali dve pravdy a jednu lož.

Príklad:

Viem perfektne žonglovať. – lož

Neviem si poriadne zaviazať šnúrk. – pravda

Chodím na kurzy keramiky. – pravda

Ostatní účastníci hádajú, ktorá z viet je lož. Už v úvode účastníci zapájajú kreativitu a humor do písania jednoduchého cvičenia, zároveň sa rýchlejšie vybuduje dôvera v skupine cez osobné informácie, ktoré o sebe povedia. Cvičenie môžete doplniť o pár otázok – Prečo si sa nikdy nenaučil/-a zaviazať šnúrk? Nosíš topánky iba na suchý zips? Čo si na keramike naposledy vymodeloval/-a?...

Ak sa v skupine nachádza niekto v postavení lektora, je dôležité, aby sa takto predstavil aj on sám.

Zdieľanie

V procese porazenia autorského bloku je nesmierne dôležité podeliť sa s ostatnými autormi či autorkami o svoju jedinečnú skúsenosť. Vďaka tomu skupina porozumie, že vo svojom trápení nie sú sami, a dokáže sa medzi sebou povzbudiť.

Máte dve minúty na to, aby ste napísali päť vecí, ktoré vám bránia v písaní.

Príklad:

1. Mám strach, že nenapíšem nič dobré.
2. Neviem sa odtrhnúť od sociálnych sietí, po každom upozornení som na FB/IG polhodinu.
3. Keď sa večer vrátim z práce, nevládzem nič napísať.
4. Chýba mi inšpirácia, môj život je nudný, a tak nemám o čom písať.
5. Bývam na intráku s dvomi spolubývajúcimi, nikdy nemám na písanie potrebný pokoj.

V tomto bode môžu účastníci hovoriť o svojich blokoch. Dôležité je nikoho nenútiť, aby niečo prečítal, pokiaľ nechce. Vždy sa nájde minimálne jeden odvážnejší účastník/-čka, ktorý sa chce zdôveriť. Pokiaľ nie, lektor/-ka môže začať rozprávať o svojich blokoch. Lektor/-ka pomáha účastníkom otvoriť sa pomocnými otázkami, ale neponúka riešenia.

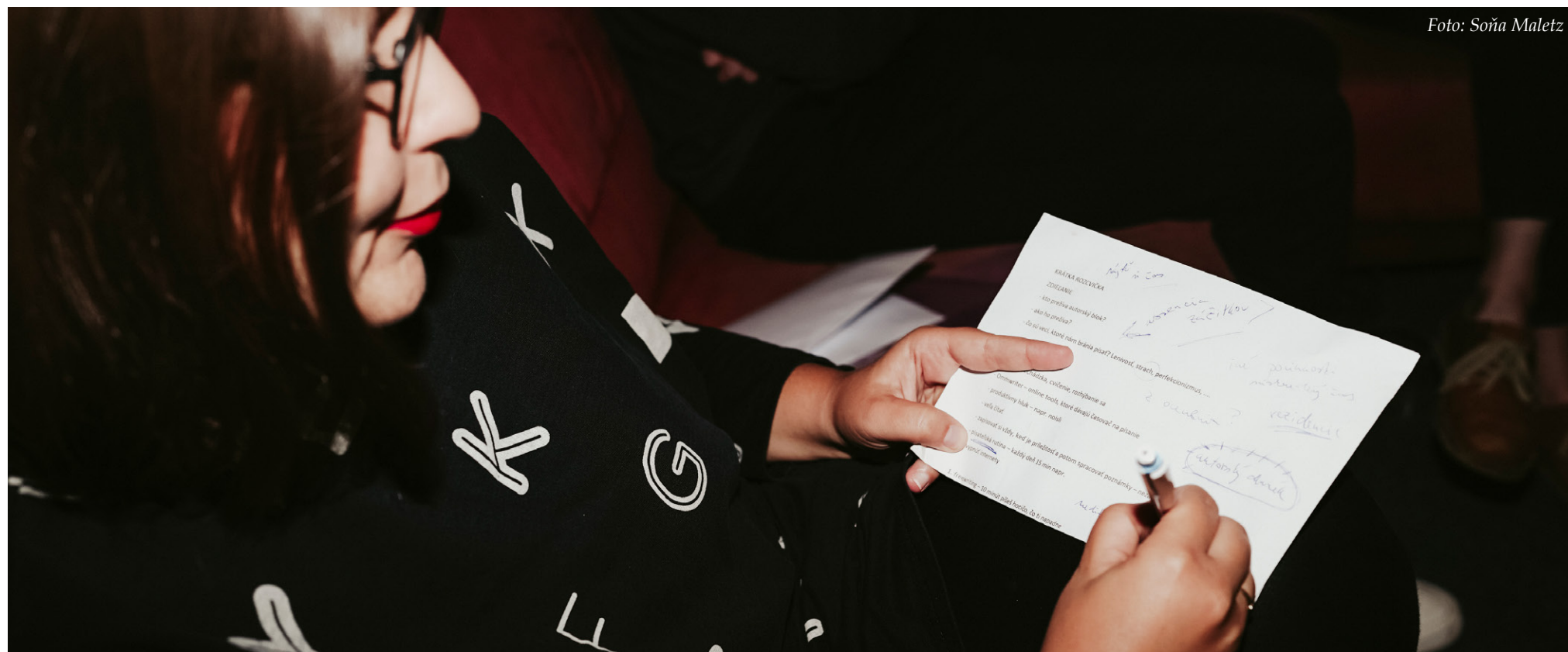

Foto: Soňa Maletz

Príklad:

1. Mám strach, že nenapíšem nič dobré. – **Odkedy máš tento strach? Z čoho prame- ní? Boli tvoje poviedky/básne niekedy odmietnuté?**

Hľadanie riešení

Lektor/-ka nikdy neponúka „riešenia na počkanie“, ale vedie účastníkov smerom, aby na ne prišli sami alebo si poradili v skupine navzájom.

Máte dve minúty na to, aby ste napísali jedno riešenie na každý zo svojich blokov.

Príklad:

1. Mám strach, že nenapíšem nič dobré. – Budem si písať na začiatok iba do šuplíka, aby som sa znova rozbehol/-la.
2. Neviem sa odtrhnúť od sociálnych sietí, po každom upozornení som na FB/IG polhodinu. – Nainštalujem si appku, ktorá mi na určitú hodinu dňa zablokuje sociálne siete.
3. Keď sa večer vrátim z práce, nevládzem nič napísať. – Dám si budík o pätnásť minút skôr a budem každé ráno písať desať minút.
4. Chýba mi inšpirácia, môj život je nudný, a tak nemám o čom písať. – Začnem si viesť autorský denník, možno zo zápisiek postupne vyjde celistvejší text.
5. Bývam na intráku s dvomi spolubývajúcimi, nikdy nemám na písanie potrebný pokoj. – Vybavím si preukaz do knižnice a budem sa venovať písaniu tam.

Usplash.com

Na podobný problém môže mať každý účastník iný nápad na jeho riešenie. Lektor sa môže v rozhovore podeliť aj o vlastné skúsenosti, ale najmä motivuje otázkami účastníkov, aby na riešenia prišli sami. Na konci tejto časti si každý vyberie jedno riešenie, ktoré najbližší týždeň vyskúša.

Rozprúdenie kreativity

Písanie nemusí byť vždy smrteľne vážne, nemusí viesť k publikovaniu, môže byť iba uvoľnením a zábavou. Na rozprúdenie kreativity slúžia aj krátke tvorivé cvičenia, tzv. spisovateľské výzvy, ktoré si účastníci po skončení workshopu vedia ľahko nájsť voľne a zadarmo dostupné na internete.

Lektor alebo iniciátor cvičenia pripraví minimálne päť krátkych spisovateľských výziev (podľa veľkosti skupiny). Účastníci si náhodne vylosujú jednu z nich. Pri online stretnutiach si môžu vybrať číslo od 1 do 5 a následne im lektor odhalí, ktorú výzvu si vybrali.

Pred začatím je dôležité zdôrazniť, že o nič nejde, nikto nebude ich texty hodnotiť a môžu sa pri nich zabaviť, vyskúšať čosi nové, zasmiať sa.

Spisovateľské výzvy

KLADIVO A SEKERA

Si predavač/-ka v domácich potrebách. Vojde dnu zákazník a kúpi si kladivo, sekeru, lano a jablko. Napíš krátky príbeh o tom, kto to je a na čo tieto veci potrebuje.

ŠIALENÉ SLOVÁ

Zavri oči a napíš na papier štyri prídavné mená. Potom postupne tri podstatné mená, dve slovesá a jednu príslovku. Nerozmýšľaj pri tom. Otvor oči. Teraz napíš krátky príbeh, kde použiješ všetky tieto slová.

SUPERSCHOPNOSŤ

Teleportovali ťa do malej miestnosti, kde je len jeden stôl a na ňom päť jedál – pečené kura, olomoucké syrečky, pukance, pizza a zemiakové pyré. Každé z týchto jedál reprezentuje jednu superschopnosť. Opíš situáciu – ako si sa do miestnosti dostal/-a? Ktoré jedlo ochutnáš? Akú superschopnosť si získal/-a?

MODRÁ

Nevidiaci človek sa ťa opýta, ako vyzerá modrá farba. Opíš mu ju čo najpodrobnejšie.

INZERÁT

Napíš inzerát, v ktorom predávaš za 1 000 € dvojmetrového krokodíla. Inzerát musí objasňovať, prečo sa chceš krokodíla zbaviť.

OTRAVNÝ ZVUK

Čo je podľa teba najotravnejší zvuk na svete? Predstav si, že sa jedno ráno zobudíš a zistíš, že ho budeš počúvať do konca života. Napíš krátky príbeh/báseň o tejto situácii.

MAČKA A MIMOZEMŠŤAN

Pred tvojím domom pristál mimozemšťan, ktorého zaujíma len jediné: Čo je to mačka? Vyslali ho totižto na misiu zistiť čo najviac o tomto zvierati. Opíš mimozemšťanovi mačku tak, aby presne vedel, o aké zviera ide.

HOROR OKOLO NÁS

Poobzeraj sa okolo seba a začni hororovú poviedku podľa toho, čo vidíš.

PREZIDENTSKÝ PRÍHOVOR

Napíš prezidentský príhovor o tom, prečo Slovensko potrebuje zmrzlinu zadarmo pre všetkých občanov.

Po dopísaní nasleduje časť zdieľania. Číta iba ten, kto chce. Lektor nijakým spôsobom cvičenia nehodnotí, maximálne podporuje alebo ocení pozitíva.

Záver

V závere každý z účastníkov povie, čo si z workshopu odnáša, čo chce ďalej vyskúšať, čo mu tento čas dal. Stretnutie sa však ešte nekončí.

Freewriting

Končíme metódou tzv. freewritingu – voľného písania, keď autor položí pero na papier a píše bez prestania a bez rozmýšľania v určitom časovom limite. Pre začiatočníkov a mladšie deti je vhodné kratšie ča-

sové rozpätie, pokročilá skupina zvládne aj desať minút. Spustí sa časový limit a účastníci až po finálne znamenie píšu. Pokiaľ chcú v písaní pokračovať, môžu. Aby sa navzájom nerušili, tí, čo skončia skôr, v tichosti odchádzajú/odpoja sa z videohovoru. Svoje texty nezdieľajú, ale môžu s nimi neskôr samostatne ďalej pracovať.

ZÁVER

Počas týchto cvičení začnú účastníci pracovať so svojimi obavami a blokmi, ktoré im bránia v slobodnom písaní a vyjadrovaní cez text. Získajú tipy a návody, ako bloky prekonávať a postupne sa ich zbavovať. Tvorivé cvičenia pomôžu v rozprúdení fantázie a získaní inšpirácie.

MGR. ART. KATARÍNA VARGOVÁ

Vyštudovala Ateliér scenáristickej tvorby na VŠMU v Bratislave. Debutovala zbierkou poviedok Šura (2014, Marenčin PT). V súčasnosti pracuje na novele Severné more. Bola dramaturgičkou RTVS a vedie literárnu platformu Medziriadky, ktorá vzdeláva mladých autorov. V súčasnosti pracuje ako freelancerka.